

ri daha sonra tekrar yayımlayan (Riyad 1403/1983) Mahmûd et-Tahhân bu neşri ilmî usuller bakımından tenkit etmiş ve tesbit ettiği belli hataları sıralamıştır (I, 7-11). Tahhân'ın neşri eserdeki rivayetlerin numaralanması, yer yer harekelenmesi, müellife ait değerlendirmelerin müstakil paragraflar halinde yıldız işaretiyle belirlenmesi ve nihayet diğer **tahrîc*** ve tahkik esaslarının yerine getirilmesiyle önem kazanmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Hatîb el-Bağdâdî, *el-Câmî' li-ahlâkî'r-râvî ve âdâbî's-sâmî'* (nşr. Muhammed Re'fet Saîd), Küveyt 1401/1981, I-II, ayrıca bk. Giriş ve Sonuç; a.e. (nşr. Mahmûd et-Tahhân), I-II, Riyad 1403/1983 I-II, ayrıca bk. Giriş.

İSMAİL L. ÇAKAN

CÂMÎ-i MİYÂNE

(bk. ORTA CAMİ).

CAMİ MÜSİKİSİ

Dinî Türk müzikisinin camide icra edilen kısmı.

Nitelik bakımından cami ve tekke (tasavvuf) müzikisi olmak üzere ikiye ayrılan dinî Türk müzikisinin camide icra edilen, gerek ibadet sırasında gerekse ibadet öncesi ve sonrasında ortaya çıkan ses müzikisinden ibarettir.

Camideki ibadetin esasını namaz teşkil ettiğinden cami müzikisi denince akla ilk gelen şey, namazın cemaatle kılınması sırasında imam ve müezzinin (müezzinlerin) çok defa irticâlî olarak, yani hâfızalarındaki melodi kalıplarına belirli ibareleri döşemeleri şeklinde tanımlanabilecek bir ses müzikisine dayalı faaliyetleri olmaktadır. Bu faaliyet esnasında herhangi bir çalgı aleti kullanılmadığından ses en önemli unsurdur. İmam ve müezzinin birbirinin ardından okumalarında dikkat edilecek en mühim husus, aynı makamları icra etmeleri veya birbirleriyle uyuşan makam ve dizileri kullanmalarındır.

Cami müzikisi müezzinin ezan okuması, İhlâs süresinin kıraati, kâmet getirmesi, namazın cemaatle kılınması sırasında imamın ilk tekbirden selâm verinceye kadar geçen süredeki kıraati, selâmdan sonra müezzin tarafından okunan **mahfel sürmesi***, dua ve mihrâbiyenin bütününe verilen isimdir. Ancak bu arada zaman zaman bu türler içine giren

temcîd, münâcât, salâ (salât), tardiye, tekbir, mevlid, mi'râciye, Muhammediye, tevşih, cami na'tı ve ramazan ilâhileri de cami müzikisinin önemli birer formu olarak ortaya çıkmaktadır.

Cami müzikisinde güfteyi teşkil eden metinler çoğunlukla Arapça olup Türk din müzikisi özelliklerine göre bestelenmişlerdir. Bazı tasavvufî konuların da yer aldığı bu güftelerde zühd, takvâ, ubûdiyyet ve dua unsurları hâkimdir.

Cami müzikisine ait eserler genellikle tek kişinin icrasına dayanmaktaysa da bunlardan besteli olanlar bazan müezzinler tarafından koro halinde okunur. Bu toplu icraya "cumhur müezzinliği" adı verilmiştir. Din dışı Türk müzikisinin, örneği zamanımıza kadar ulaşmış hemen bütün makamlarının kullanıldığı cami müzikisinde acem, acem-aşiran, bayatî, bestenigâr, eviç, hicaz, hüseyinî, hüzzam, irak, rast, sabâ, segâh, uşşak vb. makamlar daha çok kullanılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Ergun, *Antoloji*, I, 11-12, 13; II, 401; Nuri Özcan, *Onsekizinci Asırda Osmanlılarda Dinî Musikî* (doktora tezi, 1982), MÜ İlahiyat Fak., s. 10-11; Halil Can, "Dinî Musikî", *MM*, sy. 291 (1974), s. 11.

NURİ ÖZCAN

el-CÂMÎ' li-MÜFREDÂTÎ'i-EDVİYE ve'l-AĞZİYE

(bk. el-MÜFREDÂT).

CÂMÎ-i RÛMÎ

(جامی رومی)

XVI. yüzyıl divan şairi.

Gelibolulu Âlî'nin asıl adını Ahmed olarak bildirdiği şair, Molla Câmî (ö. 898/1492) ile karıştırılmaması için Câmî-i Rûmî, uzun süre Mısır'da bulunduğundan dolayı da Câmî-i Mısırî olarak anılmıştır. Latîfî, Molla Câmî'ye hizmet ettiğinden Câmî mahlasını aldığını belirtirse de (*Tezkire*, s. 116) yaşadıkları dönemler itibarıyla bu mümkün değildir. Latîfî'ye göre Kastamonulu, Riyâzî ve Âlî'ye göre ise Geliboluludur. Şuarâ tezkirelerinde (Kınalızâde, I, 245-246; Riyâzî, vr. 44^{a-b}) Davutpaşalı Câmî ile ve aynı mahlası taşıyan diğer bazı şairlerle karıştırılan Câmî-i Rûmî hakkında en doğru bilgi *Saâdetnâme* adlı kendi eserinin mukaddimesinde bulunmaktadır. Buna göre sipahi oğlanları zümresine mensup olan şair Kanûnî devrinde Mısır'da Hazîne-i

Âmîre kâtipliği yapmıştır. Burada çıkan bir veba salgınında dört oğlunu birden kaybedince Kanûnî tarafından Kâbe'nin tamiri işine nezaret etmek üzere Mekte'ye gönderildi ve üç yıl süren tamir sırasında burada kaldı. Kanûnî zamanındaki bu ilk önemli tamirin 1551-1555 yılları arasında devam ettiği bilinmektedir. Görevinin sona ermesi üzerine İstanbul'a giden Câmî, padişah tarafından mükâfatlandırıldıktan sonra daha üst bir görevle Mısır'a döndü.

Bu dönemde Hüseyin Vâiz-i Kâşîfî'nin Kerbelâ Vak'ası'na dair *Ravzatü's-şühedâ'* isimli eserini *Saâdetnâme* adıyla tercüme ederek padişaha ithaf etti. Bu eseriyle İstanbul şairleri ve ulemâsı arasında daha iyi tanındığı gibi şöhreti de yayıldı. Belki de bu sebeple Mısır'da bir sancak beyliğine tayin edilerek mükâfatlandırıldı. Şair, Kınalızâde ve Riyâzî'nin verdiği bilgilere göre III. Murad zamanında da (1574-1595) bu görevi yürütmekteydi. Kaynaklarda ölüm tarihine rastlanmamakla beraber Mısır'da vefat ettiği bilinmektedir.

Mürettep bir divanı bulunmayan, şiirlerine çeşitli mecmualarda rastlanan Câmî'nin kaside, gazel ve müseddeslerinden güçlü bir şair olduğu ve divan şiirine her yönüyle vâkıf bulunduğu anlaşılmaktadır. Bazı tezkirelerde yer almaması, İstanbul dışında yaşamasına ve divan tertip etmemesine bağlanabilir. Bir kısım şiirleri, Câmî mahlasını kullanan diğer şairlerin manzumeleriyle karışmıştır. Nitekim tezkirelerde örnek olarak kaydedilen şiirlerinden yalnız Riyâzî ve Kafzâde Fâizî'dekiler ona aittir. Şiirleri arasında "şem" redifli kasidesiyle Habîbî'nin "dedim-dedi" redifli müseddesine yazdığı nazîre en tanınmış eserleri arasındadır. İlk olarak İsmail Hikmet Ertaylan onun bu nazîresini neşretmiş (*Hayat*, nr. 67, s. 5), daha sonra Sadeddin Nüzhet Ergun bu nazîre ile birlikte çeşitli mecmualardan derlediği bazı şiirlerini yayımlamıştır.

Câmî'nin en tanınmış eseri, *Saâdetnâme* adıyla yaptığı *Ravzatü's-şühedâ'* tercümesidir. Daha önce Fuzûlî'nin *Hadikatü's-süadâ'* da büyük ölçüde faydalandığı bu eserin tercümesinde gösterdiği başarı şaire asil şöhretini sağlamıştır. Sade bir dille kaleme alınıp yer yer şairin duygularına tercüman olan manzum ve mensur ifadelerle süslenen *Saâdetnâme*, bazı Türk ve İran şairlerinin konuya uygun şiirleriyle de zenginleştirilmiştir. Eser aslına bağlı kalınarak on